

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

๕.๑สรุปผลการวิจัย

งานวิจัย เรื่อง “ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมอีสานเรื่องท้าวหัวค่อหล่อ” มีจุดประสงค์ในการวิจัย ๑) เพื่อศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานและวรรณกรรมอีสานพื้นบ้านเรื่องท้าวหัวค่อหล่อ๒) เพื่อศึกษาหลักธรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมอีสานพื้นบ้าน เรื่องท้าวหัวค่อหล่อและ ๓) ศึกษาอิทธิพลของหลักธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมอีสานพื้นบ้านเรื่องท้าวหัวค่อหล่อที่มีต่อวิถีชีวิตชาวอีสานผลการวิจัยพบว่า

๕.๑.๑วรรณกรรมหมายถึงงานเขียนทั้งประเภทร้อยกรองและร้อยแก้วเช่นนวนิยายเรื่องสั้นบทความที่ผู้เขียนได้สื่อความคิดของตนเองรวมทั้งความคิดของผู้อื่นที่ได้สืบทอดต่อกันมาเช่นนิทาน ส่วนวรรณกรรมพื้นบ้านหมายถึงงานเขียนประจำท้องถิ่นนั้นๆเป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการใช้ภาษาโดยการพูดและการเขียนของกลุ่มชนในแต่ละท้องถิ่น เช่น วรรณกรรมพื้นบ้านภาคเหนือวรรณกรรมพื้นบ้านภาคอีสาน วรรณกรรมพื้นบ้านภาคใต้ เป็นต้นจะใช้ภาษาพื้นบ้านในการถ่ายทอดเป็นเอกลักษณ์และสื่อเรื่องราวด้านต่างๆ ของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ เช่นเรื่องวัฒนธรรม จารีต ประเพณีสภาพสังคม

นิทานหมายถึงเรื่องเล่าสืบทอดกันมามีทั้งเหตุการณ์จริงและเรื่องที่แต่งขึ้นบางส่วนนั้นได้รับการบันทึกไว้แล้วมีลักษณะเป็นร้อยแก้วช่วยให้ผู้ฟังและผู้อ่านได้ผ่อนคลายทุกข์ได้รับสุขและความรู้ในด้านต่างๆสามารถนำมาเป็นคติดำเนินชีวิตได้เป็นคติเตือนใจช่วยอบรมบ่มนิสัย ช่วยให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมและปรากฏการณ์ธรรมชาติเพื่อเสริมศรัทธาในศาสนา เทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์เนื้อเรื่องของนิทานพื้นบ้านแตกต่างกันไป

เป้าหมายของวรรณกรรมหรือนิทานพื้นบ้านอีสานสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม มีทั้งวรรณกรรมมุขปาฐะ และวรรณกรรมลายลักษณ์คือการนำมุขปาฐะมาจดบันทึก เช่นตำนาน นิทาน คำสอนต่างๆเพื่อใช้เป็นบทในการ ขับ อ่าน แสดง แพร่กระจายไปเรื่อยๆ เรื่องก็ค่อยๆเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมภูมิศาสตร์วัฒนธรรมประเพณีของแต่ละภูมิภาค จนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและส่งอิทธิพลให้กับสังคมต่อไปมีลักษณะคล้ายกันคือต้องการถ่ายทอดคติธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา หรือสภาพเหตุการณ์สังคมในสมัยนั้นๆ การบอกเล่านิทานหรือวรรณกรรมทำให้เข้าใจพื้นบ้านอีสานได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เช่นวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเป็นเสมือนตัวจักรขับเคลื่อนกิจกรรมการกุศลต่างๆในแต่ละเดือนของชาวอีสานรวมถึงกิจกรรมงานบุญพิเศษที่เป็นลักษณะเฉพาะของชาวอีสาน

วรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเรื่องท้าวหัวค่อหล่อในเรื่องของรูปแบบการแตงนั้นวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเรื่องท้าวหัวค่อหล่อได้อาศัยรูปแบบพระสุตตันตปิฎกในการดำเนินเรื่องใช้ภาษาผู้แต่งได้ใช้ภาษาบาลีและภาษาถิ่นอีสานองค์ความรู้ที่ปรากฏในวรรณกรรมอีสานหลายเรื่องเป็นองค์ความรู้ด้านพุทธศาสนาแนวประชาชนและพุทธศาสนาตามคัมภีร์หลักของพุทธศาสนา คือพระไตรปิฎกและวรรณกรรมอานิสงส์ได้ส่งผลต่ออิทธิพลของชาวอีสานในด้านองค์ความรู้ในศาสนาการสร้างเอกสารใบลานและการสร้างทุนทางวัฒนธรรมและที่สำคัญมีการสอดแทรกหลักธรรมเพื่อสั่งสอนให้คนประพฤติปฏิบัติตามเป็นคนดี

๕.๑.๒ หลักธรรมในพระพุทธศาสนา ที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่องท้าวหัวค่อหล่อเกี่ยวกับสภาวะธรรมได้แก่หลักอริยสัจ๔ขั้น๕และกรรมนิยามหลักธรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรมที่หมายถึงสิ่งที่มีคุณค่ามีประโยชน์เป็นลักษณะของความรู้สึกรู้สึกนึกคิดทางจิตใจเป็นสภาพคุณงามความดีที่สั่งสมอยู่ในจิตใจของมนุษย์เป็นเวลายาวนานเป็นตัวกระตุ้นให้มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่ดีงามเป็นคุณค่าของชีวิตในการบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือเกื้อกูลแก่เพื่อนมนุษย์ทำให้เกิดความรักสามัคคีความกตัญญูและความเพียรของท้าวหัวค่อหล่อเป็นผู้มีความเพียรพยายามเป็นแบบอย่างในการต่อสู้ชีวิต ทั้งๆ ที่มีร่างกายพิการ ความเมตตาหลักธรรมที่เกี่ยวกับจริยธรรมที่หมายถึง หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงการปฏิบัติปฏิบัติถูกต้องมีการปฏิบัติในด้านจริยธรรม ได้แก่ สัมมาวาจา คือ ประพฤติชอบด้วยวาจา หรือวจีสัจจวาจาที่เป็นสัตย์ สัมมาอาชีวะ หมายถึง การเลี้ยงชีพชอบ คือ เว้นจากการเลี้ยงชีวิตในทางที่ผิด การประกอบอาชีพที่ไม่มีโทษ และหลักกัลยาณมิตรคือผู้มีความหวังดีปรารถนาดีต่อผู้อื่นมีความรู้ดีและประพฤติดี

๕.๑.๓ อิทธิพลของวรรณกรรมอีสานเรื่องท้าวหัวค่อหล่อที่มีต่อบุคคลในการดำเนินชีวิต ซึ่งสังคมคนอีสานเชื่อว่าผู้ใดปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาตามหลักมงคลสูตร ถือว่าบุคคลผู้นั้นเป็นผู้ที่มีมงคล เช่น มีความกตัญญูเลี้ยงดูบำรุงมารดา มีความเมตตารู้จักที่จะให้เสียสละแบ่งปัน และให้เกิดความเพียรพยายาม อดทนต่ออุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจ

อิทธิพลของวรรณกรรมอีสานต่อจารีตประเพณี หรือฮีต-คอง ที่ถือว่าเป็นระเบียบปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของชาวอีสานที่ได้รับอิทธิพลมาจากหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ใช้เป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคม ทำให้เกิดความสงบสุขในระดับปัจเจกและในระดับสังคม กฎระเบียบกำหนดวิถีชีวิตหรือแนวทางความเป็นอยู่ของชุมชนชาวอีสานมาตั้งแต่ยุคโบราณ เช่น คองของผู้เป็นภรรยาที่จะต้องยกย่องเทิดทูนสามี หรือคองของผู้นำที่จะต้องตั้งอยู่ในหลักทศพิธราชธรรม เช่น การที่มิว่าจาสัตย์ และเป็นผู้บำเพ็ญทาน ยึดมั่นในจารีตประเพณี การทำบุญกุศล ฮีต-คองยังเป็นเสมือนธรรมนูญกฎระเบียบข้อบังคับในสังคมเป็นหลักปกครองบ้านเมือง

อิทธิพลที่มีต่อความเชื่อของสังคมชาวอีสาน มีหลักธรรมที่ให้ได้ประพจน์ปฏิบัติ อยู่ ๒ ระดับ ได้แก่ หลักธรรมในระดับชาวบ้านหรือระดับโลกียะ ที่เกี่ยวข้องกับโลก มุ่งสั่งสอนให้ผู้ปฏิบัติ ประสพความสุขในโลก คือ หลักศีล ๕ และศีล ๘ เป็นรากฐานทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับ ชีวิตประจำวันของชาวอีสาน ส่วนหลักธรรมในโลกุตระ คือหลักธรรมที่มุ่งสู่สภาวะธรรมชั้นสูง คือมุ่งสู่ นิพพาน ที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตตามหลักการในพระพุทธศาสนา

วรรณกรรมมีส่วนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เช่นในการสร้าง สัมพันธของคนในครอบครัว เมื่อคนในครอบครัวมีความเดือดร้อนหรือกังวลใจในเรื่องที่เกิดขึ้น คน เป็นผู้นำต้องหาทางแก้ไข ส่วนสมาชิกในครอบครัวก็ต้องมีความซื่อสัตย์ อดทนมั่นคง และเห็นอกเห็น ใจซึ่งกันและกัน อิทธิพลต่อการปกครอง ผู้ประพันธ์ได้นำหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับผู้ปกครองมา สอดแทรกผ่านตัวละครในวรรณกรรม ก็เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าผู้ที่จะทำการปกครองคนทั่วไป หรือ ปกครองบ้านเมือง ควรยึดหลักและพิจารณาในข้อธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมทั้ง ๑๐ ประการนี้ สังคม บ้านเมืองก็จะร่มเย็น ผู้ถูกปกครองก็ไม่เดือดร้อน

ในด้านหลักเศรษฐกิจและการครองชีพพบว่าในเรื่องประโยชน์ปัจจุบันนี้มีลักษณะ เชื่อมโยงสัมพันธ์กันคือบุคคลต้องมีความขยันเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตจึงจะเป็นอยู่ได้โดยความไม่ ลำบากอาศัยความขยันเพียงอย่างเดียวก็ไม่อาจร่ำรวยหรือมีฐานะที่ดีได้หากไม่รู้จักรับกับหอมรมริบแม้ คนมียศศักดิ์อาจมีฐานะที่ยากจนได้เช่นเดียวกันหากไม่รู้จักรับเลือกคบคนเช่นคบคนเล่นการพนันเขาก็จะ ชักชวนให้เล่นการพนันด้วยซึ่งจะเป็นสาเหตุให้เกิดการเสียทรัพย์พระพุทธศาสนาไม่ได้มุ่งสอนให้คน รู้จักสร้างฐานะเพียงอย่างเดียวแต่สอนให้รู้จักสร้างความสุขให้กับตนด้วยการรู้จักประมาณในการใช้ จ่ายคือไม่ฟุ่มเฟือยหรือตระหนี่จนเกินไปเพราะจะทำให้ไม่ได้รับความสุขจากการที่มีทรัพย์นั้น

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

การศึกษาวรรณกรรมพื้นบ้าน พบว่าสังคมไทยมีวรรณกรรมพื้นบ้านอีกมากมาย ที่ยัง ไม่ได้รับการศึกษาอย่างจริงจัง ควรทำการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงจุดประสงค์ของแต่ละพื้นที่เพื่อ ชักนำให้กลุ่มคนที่สนใจ มีความรู้และเข้าใจในวรรณกรรมพื้นบ้านอย่างแท้จริงคณะสงฆ์ควรส่งเสริม และเผยแพร่วรรณกรรมพื้นบ้านแก่เด็ก เยาวชนและชาวพุทธทั่วไป ผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุหรือ โทรทัศน์ เป็นต้น

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะของนิทานพื้นบ้านอีสานโดยภาพรวมและ ได้เลือกศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมและโลกทัศน์ที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเรื่องท้าวหัวค่อ

หล่อยังเห็นข้อบกพร่องและข้อที่ควรศึกษาอีกหลายประการจึงขอเสนอแนะประเด็นที่ควร
ทำการศึกษาดังต่อไปนี้

๑. พุทธจริยศาสตร์ที่ปรากฏในพื้นที่บ้านอีสานเรื่องท้าวหัวค้อหล่อ
๒. ภาวะผู้นำของท้าวหัวค้อหล่อที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเรื่องท้าวหัวค้อ

หล่อ

๓. คอง๑๔ที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเรื่องท้าวหัวค้อหล่อ